

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-34/17

Eamonn Donnellan
v.
The Revenue Commissioners

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná la High Court (Irlande)]

„Řízení o předběžné otázce – Vzájemná pomoc při vymáhání pohledávek – Směrnice 2010/24/EU – Článek 14 – Právo na účinné prostředky nápravy před soudem – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 – Možnost dožádaného orgánu odmítnout pomoc při vymáhání pohledávky z důvodu, že pohledávka nebyla řádně doručena“

Shrnutí – rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 26. dubna 2018

1. *Sbližování právních předpisů – Vzájemná pomoc při vymáhání pohledávek vyplývajících z poplatků – Zásada vzájemné důvěry – Působnost – Meze – Striktní výklad*

(Směrnice Rady 2010/24)

2. *Sbližování právních předpisů – Vzájemná pomoc při vymáhání pohledávek vyplývajících z poplatků – Opatření k vymáhání pohledávky nebo předběžná opatření – Spory – Vyžadovaná pravomoc orgánu – Pravomoc odmítnout pomoc při vymáhání pohledávek – Podmínky*

(Směrnice Rady 2010/24, článek 14 odst. 2; Listina základních práv Evropské unie, článek 47)

3. *Sbližování právních předpisů – Vzájemná pomoc při vymáhání pohledávek vyplývajících z poplatků – Opatření k vymáhání pohledávky nebo předběžná opatření – Spory – Žádost o vymáhání pohledávky z peněžité sankce uložené v jiném členském státě – Odmítnutí ze strany dožádaného orgánu vyhovět uvedené žádosti z důvodu, že pohledávka nebyla řádně doručena – Přípustnost*

(Směrnice Rady 2010/24, článek 14 odst. 1 a 2; Listina základních práv Evropské unie, článek 47)

1. Je především třeba připomenout, že zásada vzájemné důvěry členských států má v unijním právu zásadní význam vzhledem k tomu, že umožňuje vytvoření a zachování prostoru bez vnitřních hranic. Tato zásada zejména v souvislosti s prostorem svobody, bezpečnosti a práva konkrétně každému z těchto států ukládá, aby až na výjimečné okolnosti vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která toto právo uznává [posudek č. 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 191 a citovaná judikatura].

Jelikož směrnice 2010/24 spadá do oblasti vnitřního trhu, a nikoli do prostoru svobody, bezpečnosti a práva, spočívá na zásadě vzájemné důvěry připomenuté výše. Provádění režimu vzájemné pomoci zavedeného touto směrnicí totiž závisí na existenci takové důvěry mezi dotčenými vnitrostátními orgány.

Z ustálené judikatury kromě toho vyplývá, že meze vzájemné důvěry musí být vykládány striktně (viz zejména rozsudky ze dne 14. listopadu 2013, Baláž, C-60/12, EU:C:2013:733, bod 29; ze dne 16. července 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, bod 41; ze dne 25. května 2016, Meroni, C-559/14, EU:C:2016:349, bod 38, a ze dne 23. ledna 2018, Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, bod 48).

(viz body 40, 41, 50)

2. Směrnice 2010/24 nedává orgánům dožádaného členského státu pravomoc kontrolovat dokumenty dožadujícího členského státu, nýbrž v čl. 14 odst. 2 uvedenou kontrolní pravomoc těchto orgánů výslovně omezuje na dokumenty dožádaného členského státu.

Je sice pravda, že dokumenty přijaté členskými státy v rámci režimu vzájemné pomoci stanoveného směrnicí 2010/24 musí být v souladu se základními právy Unie, mezi něž patří i právo na účinné prostředky nápravy před soudem zakotvené v článku 47 Listiny, z toho však v žádném případě neplyne, že dokumenty dožadujícího členského státu by mělo být možné napadnout jak před soudy dožadujícího členského státu, tak před soudy dožádaného členského státu. Tento režim vzájemné pomoci, jelikož je založen zejména na zásadě vzájemné důvěry, naopak umožňuje zvýšit právní jistotu, pokud jde o určování členského státu, který je příslušný k řešení sporu, a vyhnout se tak praktice „forum shopping“ (obdobně viz rozsudek ze dne 21. prosince 2011, N. S. a další, C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, bod 79).

Z toho vyplývá, že opravný prostředek, který dotýčný použil v dožádaném členském státě za účelem odmítnutí žádosti o vymáhání pohledávky, kterou mu zaslal příslušný orgán tohoto členského státu, aby dotýčný uhradil pohledávku vzniklou v dožadujícím členském státě, nemůže vést k přezkumu legality této pohledávky.

Jak již Soudní dvůr uvedl, nelze naproti tomu vyloučit, aby dožádaný orgán mohl výjimečně rozhodnout, že neposkytne pomoc dožadujícímu orgánu. Vymáhání pohledávky tedy může být odmítnuto zejména tehdy, ukáže-li se, že by toto vymáhání narušilo veřejný pořádek členského státu dožádaného orgánu (pokud jde o článek 12 směrnice 76/308, kterému obsahově odpovídá článek 14 směrnice 2010/24, viz rozsudek ze dne 14. ledna 2010, Kyrian, C-233/08, EU:C:2010:11, bod 42).

Soudnímu dvoru nicméně přísluší kontrolovat meze, v jejichž rámci mohou orgány členského státu odmítnout za použití svých vnitrostátních institutů, jako je například institut veřejného pořádku, poskytnout pomoc jinému členskému státu v rámci režimu spolupráce zakotveného unijním normotvůrcem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. dubna 2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, body 56 a 57 a ze dne 25. května 2016, Meroni, C-559/14, EU:C:2016:349, body 39 a 40).

(viz body 44–47, 49)

3. Článek 14 odst. 1 a 2 směrnice Rady 2010/24/EU ze dne 16. března 2010 o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků, cel a jiných opatření ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby orgán členského státu odmítl vyřídit žádost o vymáhání pohledávky týkající se takové peněžité sankce uložené v jiném členském státě, jako je sankce dotčená ve věci v původním řízení, z toho důvodu, že rozhodnutí, kterým se tato sankce ukládá, nebylo dotýčné osobě řádně doručeno před tím, než dožadující orgán požádal uvedený orgán o vymáhání pohledávky podle této směrnice.

Jak přitom uvedl generální advokát v bodě 70 svého stanoviska, situace, v níž dožadující orgán žádá o vymáhání pohledávky založené na rozhodnutí, které nebylo doručeno dotyčné osobě, nesplňuje podmínku stanovenou pro žádosti o vymáhání pohledávek v čl. 11 odst. 1 směrnice 2010/24. Jelikož podle tohoto ustanovení nelze o vymáhání pohledávky ve smyslu této směrnice požádat, pokud pohledávka nebo doklad o její vymahatelnosti byly v odesílajícím členském státě napadeny, nelze ani požádat o vymáhání, pokud dotyčný nebyl informován o samotné existenci této pohledávky, vzhledem k tomu, že toto informování je nezbytným předpokladem pro napadení pohledávky.

Tento výklad je kromě toho podpořen článkem 47 Listiny a judikaturou Soudního dvora v oblasti doručování soudních písemností. Zejména z této judikatury vyplývá, že za účelem dodržování práv upravených v uvedeném článku 47 je nutno dbát nejen na to, aby adresát písemnosti skutečně dotčenou písemnost obdržel, ale rovněž na to, aby mu bylo umožněno seznámit se s významem a dosahem žaloby podané proti němu v zahraničí, jakož i tento význam a dosah skutečně a v plném rozsahu pochopit, aby mohl účelně uplatnit svá práva v odesílajícím členském státě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. září 2015, Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603, body 31 a 32 a citovaná judikatura). Takové úvahy jsou relevantní rovněž v kontextu směrnice 2010/24. Z výše uvedeného vyplývá, že taková výjimečná situace, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy orgán členského státu žádá jiný orgán jiného členského státu o vymáhání pohledávky týkající se peněžité sankce, o které dotyčný nevěděl, může legitimně vést k odmítnutí pomoci při vymáhání pohledávek ze strany posledně uvedeného orgánu. Pomoc upravená ve směrnici 2010/24, jak název a body odůvodnění této směrnice nasvědčují, je kvalifikována jako „vzájemná“, což zejména znamená, že je na dožadujícím orgánu, aby před tím, než požádá o vymáhání pohledávky, vytvořil podmínky, za kterých může dožádaný orgán účinně a v souladu se základními zásadami unijního práva poskytnout svou pomoc.

(viz body 57, 58, 61, 62 a výrok)